

Şehircilik:



Umumi görünüş

BURDUR ŞEHİRİ İMAR PLÂNI KAT'I PROJESİNE AİT İZAH NOTU

Yazan: Doçent Yüksek Mimar Kemal Ahmet ARU

1 — Şehrin topoğrafik özellikleri, birinci inkişaf sahası:

Burdur şehri umumiyetle güneyden kuzeye doğru meyilli bir arazi üzerinde kurulmuş bulunmaktadır.

Ticaret muntakası ve zengin mahalleleri şehrin ortasında dere seviyesine nazaran takriben 20 m. bir yükseklikte bulunan tepenin üzerinde tesis edilmiş ve şehir güneyden kuzeye doğru yayılmaktadır.

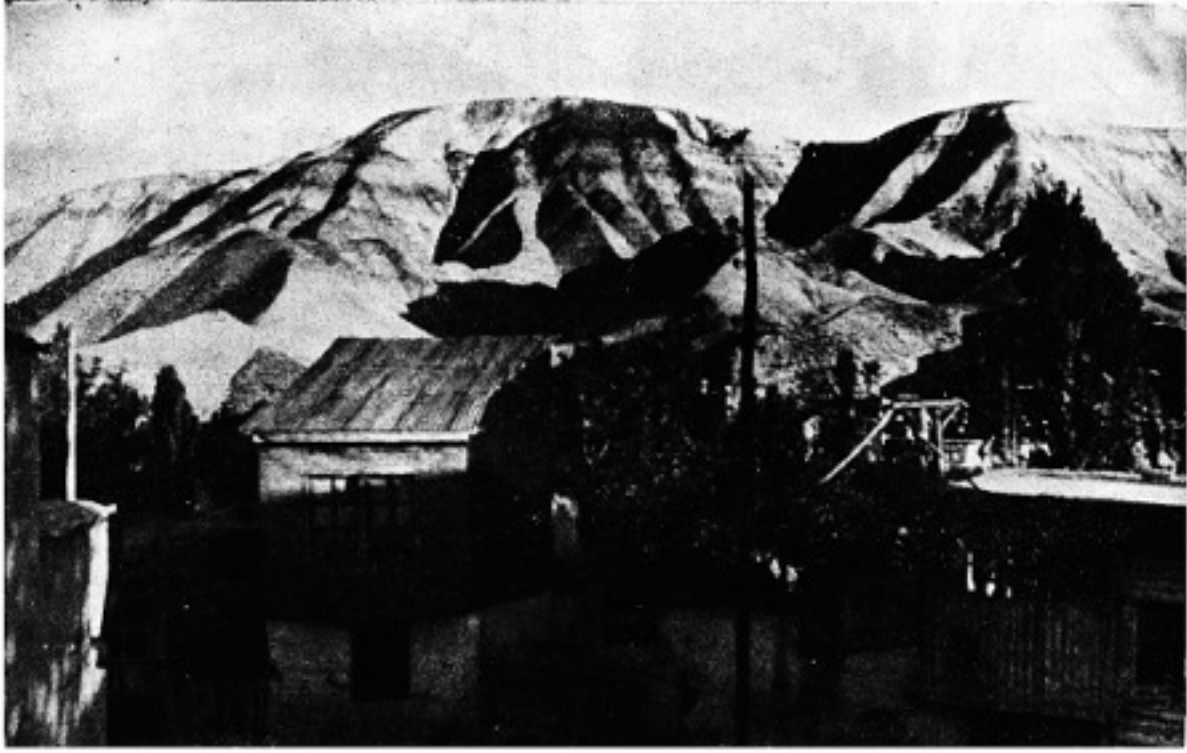
İstasyon şehrin kuzey doğusundaki tepeye nazaran takriben 35 m aşağıda bulunmaktadır. Tevali sahası ve nümune mahallesi olarak seçilen istasyon civarındaki arazi oldukça düz ve oturma bölgesi olarak

ilk plânda seçilecek bir arazi evsafını haizdir. Bu civardaki arazi kuzey doğuya doğru hafif meyilli, şehrin merkezi, kısımlarına yakın, havadar bir muntakadır.

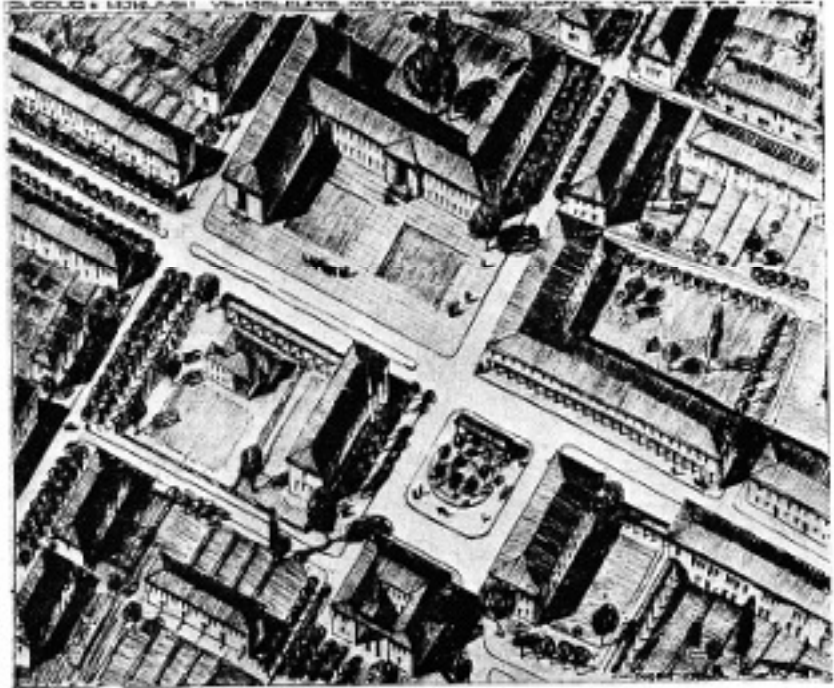
2 — Şehrin civarla ilgilerinin araştırılması:

Burdur'da iki esaslı ana yol mihveri göze çarpmaktadır. Birincisi istasyon - Antalya istikametinde geçen ve şehri kuzeyden güney doğuya doğru kateden, nümune mahallesi, hükümet meydanından geçen ana cadde.

İkincisi şehre kuzeyden doğudan girip güney ba-



Burdur'un güneyindeki çıplak
dağların g r n    
Yeni projede Hükümet ve
Belediye meydanı





Eski mahalleden bir görünüş



Güneye bakan «hayat» lı bir ev

tidan çıkan ve Hastahane Caddesi, Tabak Caddesi, Gazi Caddesi, Kışla Caddesini takibeden Baladız - Tefenni yoludur.

Bu iki cadde şehrin esas iskeletini teşkil etmekte ve Burdur'u civar şehre kasaba ve köylere bağlamaktadır.

İstasyonu Antalya istikametine bağlayan ana cadde bugün üzerinde transit münakalenin cereyan ettiği

en işlek yol olarak görülmektedir. Üzerindeki münakalenin kesafeti görününde tutularak bu caddede genişlemeler, hız tashihleri yapılmış ve taşıtların kolaylıkla münakaleleri sağlanmıştır. Bu yolu yardımcı bir yol olarak istasyonun, yükleme ve boşaltmaya tahsis edilen doğudaki meydanından doğuya doğru giden bir yol dere boyu istikametine bükülerek köprü yanından geçip yine derenin boyunda açılan caddeyi takip ederek Antalya yoluna kavuşmaktadır.

Baladız istikametinden şehre gidecek köylüler Hastane Caddesini takibederek mallarını zahire pazarına getirecek ve bu suretle koşulu vasıtaları, hayvan sürüleri ve yüklerle şehrin merkezini işgal etmeden yolları kirletmeden gidecekleri yere vassıl olabileceklerdir.

Antalya istikametinden gelen köylüler ise dere boyunda açılan yolu takibederek yine kolaylıkla zahire pazarına mallarını getirebilecekler, hayvan ve arabalarını bu meydanlarda bırakıp alış veriş için şehrin içersine ve ticaret bölgesine yaya olarak gideceklerdir.

Tefenni istikametinden şehre gelecek köylüler de batı ve kuzeydeki çevre yollarını takibederek istasyon meydanına, oradan Özgür Mahallesi kuzey doğusunda yeni açılan yolu takibederek zahire pazarına geleceklerdir.

Yukarıda izah edildiği şekilde köylü münakalesi şehrin merkezini katetmiyecek tarzda yollar şebekesi tanzim edilmiş ve bu suretle şehrin merkezî kısımları hem temiz tutulmuş, hem de süratli münakale vasıtalarına tahsis edilmiş olacaktır.

3 — Şehre ait çeşitli bölgelerin ve inkisaf sahalarının seçilmelerinin sebepleri:

a — İdare bölgesi:

Burdur'un idare bölgesi bugünkü hükümetin bulunduğu mevkide ve etrafında tanzim edilmiş, mer-



Yeni plânda spor sahası



Çiftçi mahallesinden iki görünüş

kezi olan bu mevki uygun bulunmuştur.

b — Ticaret bölgesi:

Şehrin bugünkü ticaret bölgesinin merkezi sıklıkla Ulu Cami etrafında ve civarında bulunmaktadır. Gazi Caddesine nazaran takriben 20 m. yüksek bir tepe üzerinde bulunan esas ticaret bölgesi, şehirli için ulaşılması oldukça güç bir mevkide kurulmuş ve genişlemiş bulunmaktadır. İmar plânında bu kısımlarda da ticaret bölgesi, muhafaza edilmekle beraber, bu bölgenin merkezi sıklıkla zamanla, Gazi Caddesi kenarlarında tesis edilecek ticaret bloklarına kaydırılmak istenmiştir. Bu suretle hükümet meydanından itibaren Gazi Caddesi ve Tabaklar Caddesini takib ederek köprüye kadar şehrin mağazalar caddesi devam edecektir.

c — Eski ikamet bölgeleri:

Şehrin bütün eski mahalleleri muhafaza edilmiş, bu bölgelerde devamlı yollar temini için çalışılmış, yol şebekesine kabul edilen caddeler ve sokaklarda hizmetler tahsis edilerek münakalenin kolaylıkla iki istikamette cereyanı sağlanmıştır. Çok küçük yapı adaları birbirlerine birleştirilerek belediyenin bakımlı tutmak mecburiyetinde olduğu yol sahası azaltılmağa çalışılmıştır. Hazfedilen yollar kenarında yeni inşaatla müsaade edilmeyecek, bu yollar yeşil yaya geçitleri mahiyetinde kalacaklardır.

Şehrin eski ve yeni mahalleleri birbirlerinden ağaçlı gezi yolları ile tecrit edilmiştir.



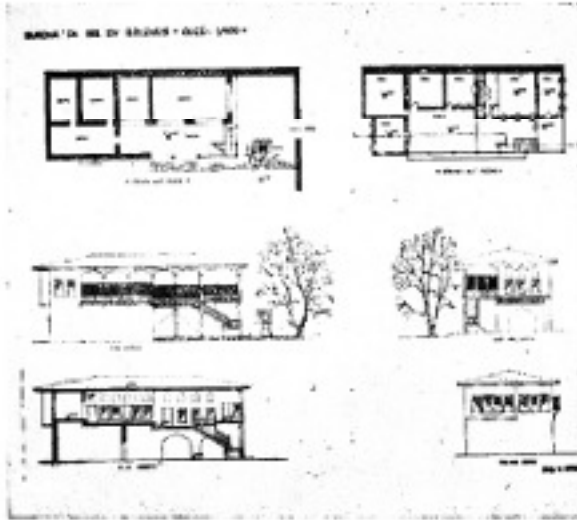


Burdur'un eski ve tipik evlerinden biri

d — Yeni ikamet bölgeleri:

Aşağıda sayacağımız mevkilerde yeni tevsi sahalrı ve ikamet bölgeleri teklif edilmiştir.

İstasyon meydanı ile hükümet meydanı arasında



Aynı evin rölovesi

şehrin nümune mahallesi olacak.

Yeni bir oturma bölgesi.

Özgür mahallesi kuzeyinde mevcut tepenin etrafında yeni bir mahalle.

Hüsnü Bayar ilkokulu doğusunda büyük bir oturma bölgesi.

Yeni spor sahası güneyinde bir yeni mahalle.

Sanat okulu güneyinde küçük bir çiftçi mahallesi.

Kışla caddesi güneyinde bir çiftçi mahallesi.

Küçük Değirmenler mahallesinin güney batısında yeni bir çiftçi ve işçi mahallesi.

e — Bağlık ve bahçelik bölge:

Şehrin çevre yolları etrafında büyük parseller üzerinde bağlar kabul edilmiş, ayrıca ortaokulun kuzeyinde ve batısında, yeni spor sahasının batısındaki mevcut fidanlıkta, kışlaların doğusunda, ideal tepenin güneyinde, ziraatle meşgul olanlar bağ ve bahçe tesis etmek üzere yapı adaları tertip edilmiş ve bu parseller üzerinde tek katlı küçük bağ ve kulübeler inşasına müsaade edilecektir.

f — Pazarlar, küçük sanatkârlar, haller, han ve köylü meydanları, hayvan pazarı:

Mevcut belediye binası ve arkasındaki zahire pa-

zarı bir sebze hali olarak tanzim edilmiş ve bu meydan doğuya doğru tevsi edilerek bu halle etrafında bir pazar meydanı tesis edilmiştir.

Hüsnü Bayar ilkokulu karşısında elektrik santrali ile hastane caddesi arasındaki çukur kısımda, zahire pazarı tertip edilmiştir. Burası fazla rüzgâr tutmayan, korunmuş ve dereye yakın bir mevki olup aynı zamanda ticaret muntakasının da bir ucunu teşkil etmektedir. Şehir içinde bulunan bütümün ateşle çalışan sanatkârlar da buraya nakledilmesi teklif edilmiş, bu saha üzerinde bir de umumi garaj, itfaiye garajı yerleştirilmiştir.

Şehrin Baladız girişinde köylüler için bir meydan tanzim edilmiş ve bu mevkide demirci, nalbant, arabacı, saraç, dökücü gibi ateşle çalışan sanatkârlar için dükkânlar teklif edilmiş, köylüler için iki han da birleştirilmiş, köylü arabalarının ve hayvanların güneş ve yağmurdan koruyacak meydan ve sundurmalar da düşünülmüştür.

Hayvan pazarı, mezbahe, ve tabakhaneler şehrin kuzey ucuna bir bütün teşkil edecek şekilde yerleştirilmiştir.

Kuzey doğudan esen rüzgârlar bu tesislerin pis kokularını şehrin haricine ve bağlıklara doğru atacaklarından şehre bir zarar vermiyecektir.

Şehrin Tefenni istikametindeki girişinde de yine köylüler için hanlar, arabacı, demirci, nalbant gibi küçük sanatkârlar için dükkânlar tertip edilmiştir.

g— Spor bölgesi ve yeşil saha, mesire yerleri:

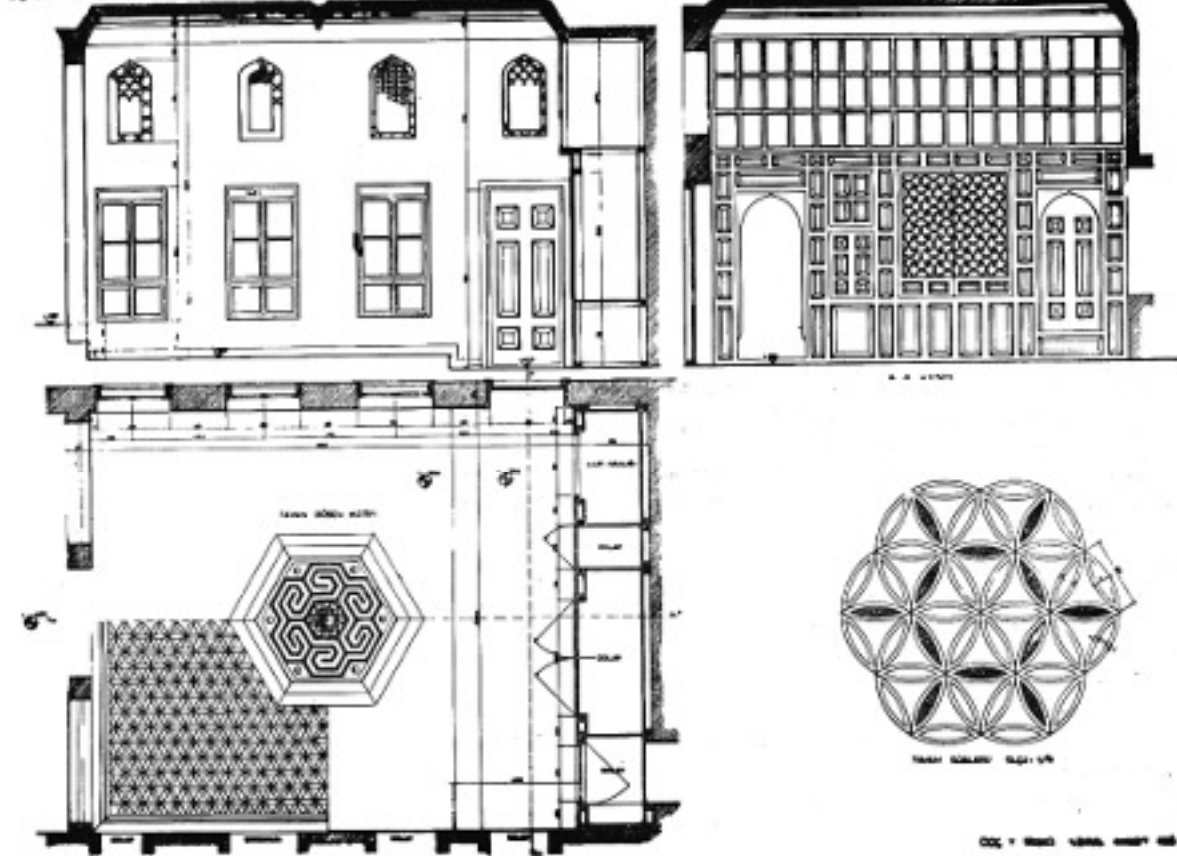
Şehrin stadyomu, istasyon civarında tesisi düşünülen Nümune mahallesinin batısında çukureca bir arazi üzerine yerleştirilmiş ve bu tesis ağaçlıklı yollarla diğer mahallelere bağlanmıştır.

Halk için mesire yeri olarak şehrin güneyinde mevcut ideal tepe tanzim edilmiş, bu tepe üzerine kadar çıkan yollar açılmış, kahve, pergula, dinlenme yerleri, manzara noktaları düşünülmüştür.

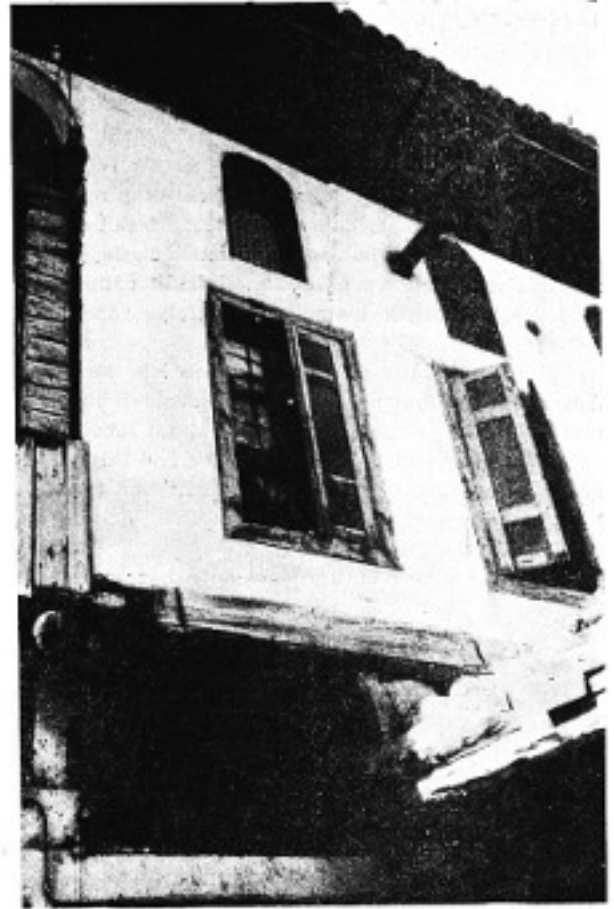
Özgür mahallesinin kuzeyindeki tepe de bir park olarak tanzim edilmiştir.

Ayrıca eski ve yeni mahallenin merkezlerinde mahalle parkları (square) ler teklif edilmiş ve o mahalle sakinlerinin müstereken tanzim edecekleri, çocuk-

ŞEHİRİN İÇ MİMARİ VE SÜSLEME DETAYLARI • PLAN, KESİTLER VE TIRAN SÖMÜ DETAYI • ÖLÇÜ: 1/20, 1/4 •



Eski evin iç mimari ve süsleme detayları



Aynı eski evin cephelerinden iki detay

larının ve ihtiyarlarının istifade edeceği temiz hava içinde dinlenme yerleri ayrılmıştır.

Bağlık, bahçelik olarak ayrılan muntakalarda halk için park mahiyetinde yerler olacaktır.

h — Büyük endüstri:

Gelecekte şehre yerleştirilecek büyük bir endüstrinin, demir yolu ve dereye bağlı kalacağını gözönünde tutularak hattın kuzey batı tarafı düşünülmektedir.

i — Askeri bölge, hapishane:

Askeri bölge bugünkü şehir kenarı mevkiinde bırakılmış ve bu sahanın karşısına şehir hapishanesi yerleştirilmiştir.

4 — Şehrin eski kısımlarındaki nüfus vaziyeti, plânda nüfus kesafetinin nasıl taksim edildiği, eski şehirde ve müstakbel şehirde hektar başına düşen nüfus ve nüfus başına düşen saha miktarları. Ölüm, doğum farkları:

Burdur'da beş muhtelif zamanda yapılan sayım neticesinde aşağıdaki nüfus miktarları bulunmuştur:

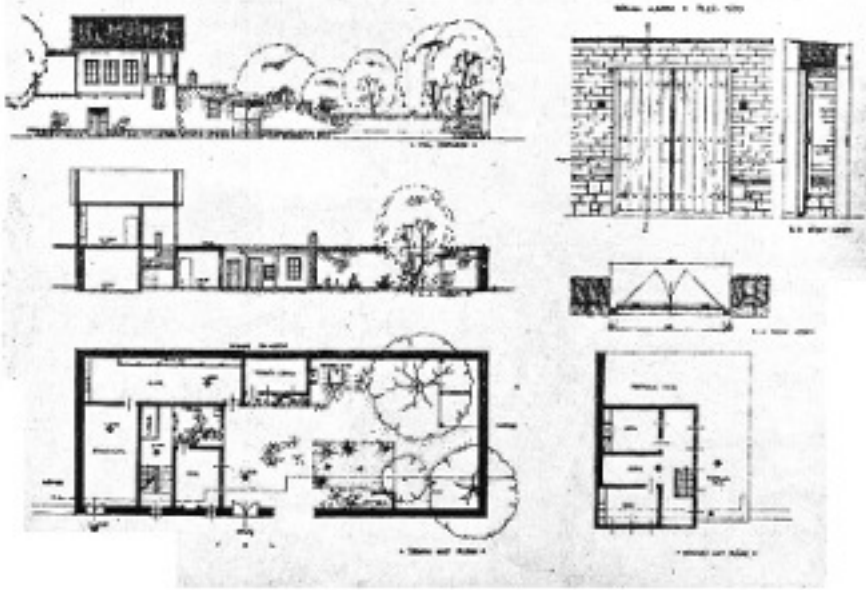
1927 senesinde	12842 nüfus
1935 "	13597 "
1940 "	14723 "
1945 "	14402 "
1946 "	13645 "

İki senelik ölüm, doğum farkı da aşağıdaki şekilde tesbit edilmiştir.

	Doğum	Ölüm	Fark
1943	341	232	— 109
1944	321	228	— 93

Nüfus sayımları arasındaki artış ve eksilimler şöyle olmuştur:

1927-1935 senesi arasında	755 artış
1935-1940 senesi arasında	1126 artış
1940-1945 senesi arasında	261 eksilim
1945-1946 senesi arasında	1173 artış
Kaydedilmiştir. Görülüyor ki nüfus muntazam bir	

Burdur'un tipik evlerinden
bir rölefe

şekilde artmakta ve 1940-1945 arasındaki eksiliş de o senelerde yapılan asker sevkiyatından ileri gelmektedir. 1927-1946 seneleri arasında 19 senelik artış toplamı 2803 olduğuna göre senelik vasatı artış 147 nüfus ve bu miktarda bugünkü nüfus, takriben %1 ini teşkil etmektedir.

Senede %1 artışı esas olarak kabul edilince gelecekte 50 sene sonundaki nüfus mürekkep faiz usulüyle hesap edildiği takdirde nüfus 1998 senesinde bugünkü-nün 1.60 misli artacak, yani:

$$15645 \times 1.60 = 25032$$

nüfus olacaktır.

Şehrin bugün kapladığı sahalar 140 hektar olduğuna göre halen şehirde nüfus başına:

$$\frac{1400000}{15645} = 90 \text{ m}^2 \text{ saha düşmekte ve hektar üzerine de}$$

$$\frac{15645}{140} = 112 \text{ nüfus isabet etmektedir.}$$

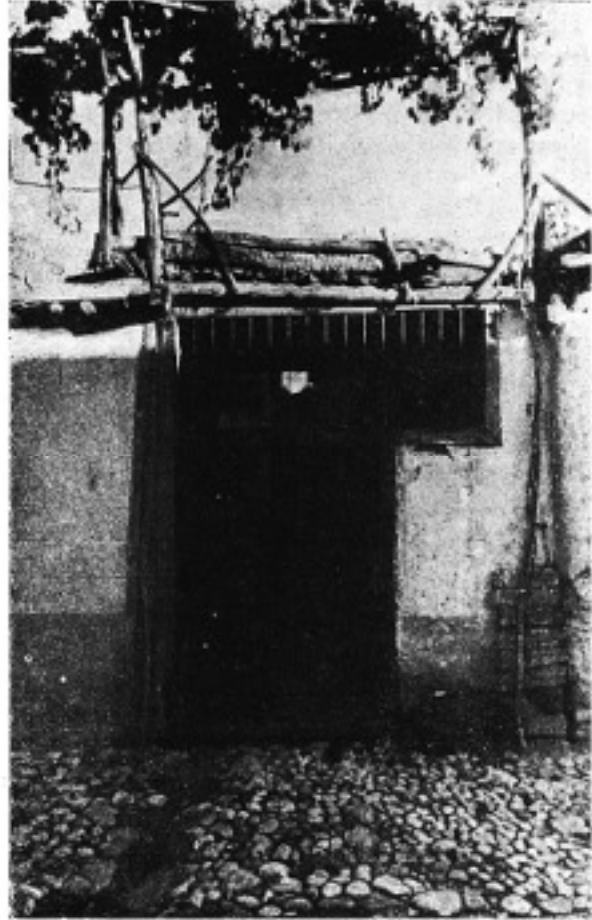
Bu nisbetler tamamiyle normaldir. Ziraatçı şehirler için nüfus başına esasen 80-100 m² saha hesap edilir.

İmar plânında şehir tevsi sahalarıyla 239.27 hektar kapladığına ve nüfusun da 50 sene sonra 25032 olacağı hesap ve kabul edildiğine göre gelecekte nüfus başına düşecek saha:

$$\frac{2392700}{25032} = 96 \text{ m}^2 \text{ olacak}$$

ve hektar üzerine de:

$$\frac{25032}{239.27} = 105 \text{ nüfus isabet edecektir.}$$



Burdur evlerine has bir giriş



Bu suretle şehirde nüfus kesafeti aynı nisbetleri muhafaza edecektir.

5 — Şehirde zamanla tatbik edilecek yapı sistemleri, tek, çift, grup ve sıra evlerin nerelere yerleştirileceği, kat sayıları:

a — Eski şehir bölgelerinde:

Eski şehir mahallelerinde yol şebekesine katılan 6-8 m. lik yollar kenarında bir bodrum ve bir kat irtifa verilecek mahalli vaziyete göre tek, veya bitişik ev inşasına müsaade edilecektir. Bu yollar kenarındaki binaların yüksekliği hiç bir suretle imar plânında kabul edilen yolun genişliğinden fazla olmayacaktır. Aynı yolun üzerinde saçak yükseklikleri kabul olduğu kadar aynı seviyede tutulacak ve saçak çıkıntısı 50 cm. yi geçmeyecektir.

Meskûn sahada imar plânında yaya geçidi olarak muhafaza edilip yol şebekesine dahil edilmeyen yollar da yeni evler inşasına hiç bir suretle müsaade edilmeyecektir.

b — Eski şehirde kat evlerinin yerleri:

Hükümet meydanı ile Hüsnü Bayar okulu önündeki köprüye kadar olan Gazi ve Tabakhane caddelerinde 3 katlı bitişik kat evlerine müsaade edilecek, bu yoldaki binaların yüksekliği 11 m. tutulacak, altta mağaza yapıldığı takdirde 3 kat, ikametgâh yapıldığı takdirde bir bodrum ve 3 kat olarak tertip edilecektir. Bu yol kenarındaki binaların saçak silmeleri aynı seviyede olacak ve bilhassa aynı yapı adası kenarındaki binalar kat'î surette aynı yükseklikte ve saçakları aynı seviyede inşası talep edilecektir. Bu binaların alt katları mağaza olduğu veya her üç katının mesken ittiha edildiği takdirde de saçak seviyeleri değişmeyecektir.

c — Yeni şehirde bitişik ve grup evler:

Mühim ana caddelerin kenarlarında bir bodrum ve iki katlı bitişik ve grup evler inşasına müsaade edilecek bu binaların yüksekliği de 8,50 metreyi tecavüz etmeyecek ve saçak seviyeleri daima aynı tutulacaktır.

d — Yeni şehirde tek ve çift evler:

6-8 m. lik yollar kenarında bir bodrum ve bir katlı ibaret 6 m. yükseklikte evlerin inşasına müsaade edilecek, yol genişliği 9 m. yi geçtikten sonra 8,50 m. yükseklikte bir bodrum iki katlı binaların inşasına ruhsat verilecektir. Şehrin çevre yolları kenarında ve tarlalara bitişik arsalarda yol genişliğine tâbi olmadan ancak bir kata müsaade edilecek ve yükseklik 6 m. yi tecavüz etmeyecektir.

Burdur'da eski bir ev kültürü olduğu mevcut bazı tarihi evlerden anlaşılmıştır. Taş ve ahşap malzeme

bu evlerde başlıca yapı malzemesi olarak kullanılmış bulunmaktadır.

İlerdeki çalışmalarımızda verilecek ev tiplerinde kabul olduğu kadar eski evlerdeki tertip, malzeme, ve an'anyeye riayet edilerek eski ev kültürü yeni binalarda ihya edilmeğe çalışılacaktır.

6 — Yeni oturma bölgelerinde parsellerin ortalama büyüklükleri, ön bahçeler:

Müstakil evler inşa edilecek parsellerin genişlikleri takriben 15-20 m. arasında kabul edilmeli, sıra evlerde ise cephe genişliği 7 m. den az olmamalıdır.

Şehrin çevrelerindeki çiftçi mahallelerinde parsellerin genişliklerini 20 m. ve ondan fazla kabul etmek doğru olur.

Parsel derinlikleri tevsi sahalarında 25-35 m. arasında değişecektir. Çevrelerdeki çiftçi parsellerinde 30-50 m. arasında kabul edilmelidir ki çiftlik âletleri, hayvanlar ve mahsul için lüzumlu mahalleri yerleştirmek mümkün olsun.

Yeni şehir kısımlarında 3-5 m. arasında evler önünde bahçeler bırakılacak ve binalar geriye inşa edilecektir.

Ön bahçe parmaklıkları 50 cm. duvar üzerine 100 cm. lik bir parmaklıktan müteşkil olacak ve belediye tarafından verilecek tipte inşa edilecektir. Bir yol kenarında hiç bir suretle muhtelif şekillerde ve yüksekliklerde ön bahçe parmaklıkları yapılmasına müsaade edilmeyecektir.

7 — Okullar:

İmar komisyonu raporundan ve yerinde yaptığımız tetkikten halen Burdur'da 6 ilkokul, bir ortaokul, bir orta sanat okulu, bir kız enstitüsü vardır ve bütün okullara devam eden öğrenci sayısı 2250 yi bulmaktadır.

Bugünkü nüfusa bu miktarı nisbet edersek:

$$\text{Nüfusun } \frac{3250}{15645} = \% 144 \text{ okullara devam}$$

etmektedir. Esasen kaide olarak nüfusun %15 i tahsil çağında olduğu kabul edildiğine göre bugünkü durum iyidir.

Gelecek nüfus 25000 kabul edilmiştir. Bu miktarın % 15

$$0.15 \times 25000 = 3750 \text{ olacak.}$$

İ l k o k u l l a r :

Her ilkokulun 400 öğrenci alabileceği kabul edilir ve 3750 öğrenciden yalnız 3000 inin ilkokullara devam edeceği gözönünde tutulursa:

$$\frac{3000}{400} = 75 - 8 \text{ ilkokula ihtiyaç vardır.}$$

Bu 8 ilkokul aşağıdaki şekilde tertip edilmiştir:

1 — İstasyondaki nümune mahallesinde yeni bir ilkokul.

- 2 — Kuşların doğusundaki yeni mahallenin merkezinde bir yeni ilkokul.
- 3 — Antalya yolu kuzey doğusunda yeni mahallenin merkezinde mahallinde tevsi etmek imkânı bulunmayan Turan ilkokulunun yerine ikame edilecek bir ilkokul.
- 4 — Hüsnü Bayar ilkokulu.
- 5 — Sakarya ilkokulu (yerinde tevsi edilmiştir.)
- 6 — İstiklâl ilkokulu (yerinde tevsi edilmiştir)
- 7 — İnönü ilkokulu.
- 8 — Cumhuriyet ilkokulu.

Gazi ilkokulu mevkîi belediye binasını terk edileceği için bu bina okullar meydanında sayılmamıştır.

Orta okul :

Yerinde muhafaza edilmiş, arsası üzerinde bir spor ekzersiz sahası kabul edilmiştir.

Lise :

Mevcut ortaokul yanındaki büyük araziye yerleştirilmiş ve orta okulla bir bütün teşkil edeceği düşünülmüştür.

Sanat Okulu :

İnşa edildiği mevkide kabul edilmiştir.

Kız Enstitüsü :

İstasyon Caddesi üzerinde evvelce tayin edilen arsada kabul edilmiştir.

Çocuk bahçeleri :

Her yeni mahallenin ortasında bir çocuk bahçesi kabul edildi. Bugünkü eski şehrin boş arsaları üzerinde de yine bu maksatlar için yeşil sahalara ve parklar ayrılmış ve bunların plânında yeşil ile gösterilmiştir.

8 — Meydanların tanziminde düşünülen esaslar :

a — Hükümet ve Belediye meydanları :

İstasyon caddesinin nihayetinde tanzim edilen hükümet meydanının doğu kenarını hükümet binasının yeni inşa edilecek bir kolu teşkil edecek bu meydanın güney kenarına yine resmi ve idari binalar getirilecektir.

Meydanın batı kenarını bir arkat çevirecek, bu suretle meydan kapanmış olacaktır. Bu meydanın güney batısında halkevi ve belediye binasıyla ikinci bir

meydan tanzim edilmiş ve bu meydan diğerinden bir arkatla ayrılmıştır.

Bu meydan üzerinde halen mevcut Gazi okulu arsası üzerine belediye binası teklif edilmiş ve binanın gerisinde bir şehir parkı tanzim edilmiştir. Halkevi binası batıya doğru uzatılarak meydanı kapatmıştır. Belediye meydanının kuzey kenarına şehrin belediye oteli yerleştirilmiştir.

b — İstasyon meydanı :

Mevcut istasyon meydanı muhafaza edilmiş yalnız parkla istasyon binasının önüne tesadüf eden kısımda bir miktar alınarak burada otobüsler, ve diğer taşıtlar için bir saha elde edilmiştir. Bu meydanın kenarını sıra evler, dükkanlar çevirecektir ve yüklemeye boşaltma için kamyon ve arabaların kullanacağı ikinci bir meydan düşünülmüştür ve bu meydan yolcu istasyon meydanının kuzey doğusunda tanzim edilerek bir arkatla diğerinden ayrılmıştır.

Burdur şehri imar plânı: 1:2000

Avan projesinde muhtelif bölgelere düşen sahalara ve bunların umumî sahaya nazaran nisbetleri:

	Sahası Umumi sahaya (hektar)	% nisbeti
Yollar	39.98	16.70
Meydanlar	4.21	1.76
Eski ikamet bölgesi	49.35	20.65
Ticaret bölgesi	7.06	3.16
Yeni ikamet bölgesi	40.53	17.05
Bağlık bahçelik bölge	30.46	12.75
Resmî umumî binalar	2.49	1.04
Okullar, çocuk bahçeleri	10.87	4.42
Eski eserler	1.50	0.63
Yeşil saha, parklar (mesire yeri)	8.44	3.53
Spor sahası	3.40	1.42
Mezarlık	5.20	2.17
Pazarlar, haller, hanlar, köylü meydanları	5.97	2.50
Demiryolu sahası	14.64	6.12
Askerî bölge	6.40	2.68
Dere sahası	7.40	3.10
Hastane sahası	0.77	0.32
	239.27	100.00